

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ЯКІСТЬ В УМОВАХ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

Світлична К. С.

Національний фармацевтичний університет

Для ефективного управління якістю лікарських засобів (ЛЗ), орієнтованого на підвищення прибутковості фармацевтичного підприємства (ФП), необхідний облік та аналіз витрат, пов'язаних з якістю ЛЗ. Існуюча традиційна система визначення витрат на більшості вітчизняних ФП не дає докладної інформації про вплив витрат на діяльність, яка пов'язана з забезпеченням, управлінням та підвищенням якості ЛЗ на собівартість та обсяг продажу. Це, в свою чергу, ускладнює пошук шляхів поліпшення діяльності та реалізацію одного з фундаментальних принципів менеджменту якості – принципу безперервного удосконалення.

Витрати, які пов'язані з забезпеченням якості, а також витрати, які виникають внаслідок незадовільної якості ЛЗ виникають в усіх підрозділах ФП. Таким чином, облік витрат на якість повинен бути налагоджений не тільки у цехах основного виробництва, але й у кожному центрі відповідальності, що потребує ретельного обліку накладних витрат. Це пов'язано з тим, що основний обсяг витрат на забезпечення та управління якістю найбільш залежить не від витрат основних ресурсів: праці основних виробничих робітників та основних матеріалів, а від витрат на допоміжні виробничі операції.

На нашу думку, кожний центр відповідальності повинен розглядатися як структура, яка виконує певні види діяльності – функції, у тому числі й функції забезпечення та управління якістю. У даному випадку під розподіленням накладних витрат можливо розуміти розподілення витрат на функції, які здійснюються у центрах відповідальності.

Ключовим моментом у розподіленні накладних витрат є виділення функцій, які визначають витрати.

Виділенням функцій та вивченням їх вартості займається методологія АВС (Activity-based costing) або функціонально-вартісний аналіз, який являє собою підхід до калькуляції та планування витрат за об'єктом, наприклад, собівартість продукції на основі визначення та складання витрат на діяльність, яка породжується даним об'єктом.

Функціональний підхід узгоджується з принципами менеджменту якості, наприклад, принципом безперервного удосконалення. Так, при об'єднанні функцій у процеси можливо розраховувати величину та структуру витрат на процеси. Інформація про витрати на процеси дозволяє визначити, які з процесів потребують найбільше ресурсів і за рахунок чого є можливість знизити витрати.

Таким чином, функціональний підхід до обліку витрат на якість суттєво підтримує процес ний підхід до менеджменту якості та сприяє більш повному його впровадженню в організації. Використовуючи данні про взаємозв'язки процесів, аналогічно окремим функціям, можливо в умовах обмеженості ресурсів моделювати оптимальну структуру витрат на процеси.

Важливою перевагою функціонального підходу до обліку витрат є його коректність у визначенні причинно-наслідкових зв'язків між об'єктами обліку і відповідними витратами. Це дозволяє попереджати помилки у рішеннях, причинами яких є неточна фінансова інформація, тим самим підтримується другий принцип менеджменту якості – принцип попередження помилок.

Застосування функціонального підходу до калькуляції собівартості ЛЗ дозволяє не тільки коректно віднести витрати за об'єктами обліку, але і паралельно виділити, за тим же принципом, у складі собівартості витрати, які пов'язані з якістю.